

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/173/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНЖҮҮЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН
ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Д.Бямбасүрэн

Утас: 70272287 Цахим хаяг: byambasurend@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

АГУУЛГА

---

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт .....
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл .....
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....
  - 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....
  - 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин .....
  - 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....
  - 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт .....
4. Аудитын тайлан.....
  - 4.1 Ерөнхий зүйл .....
  - 4.2 Материаллаг байдал .....
  - 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....
  - 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал .....
  - 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт .....
  - 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал .....
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл.....

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.02.22 № 01/47
танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Тус байгууллага тайлант онд НДШ 927.7 мянган төгрөг, гэрэл цахилгааны зардалд 593.8 мянган төгрөгийг тус тус илүү төлсөн, Флай хай ХХК гэрээний хугацаанд ажлаа эхлүүлээгүй байхад ажлын гүйцэтгэлийн 80% буюу 46,400.0 мянган төгрөг, төрийн албан хаагчдын орон сууц барих гэрээ хийж ажлын гүйцэтгэлгүй байхад гэрээний үнийг дүнг 100% буюу 100,000,0 мянган төгрөгийг Цолмон сүндэр ХХК-д шилжүүлсэн зөрчил гаргасан нь гүйцэтгэлийн үе шатны материаллаг түвшнээс хэтэрсэн буюу санхүүгийн тайлангийн "тохиолдсон байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар нь төрийн үйлчилгээг иргэдэд тасралтгүй, түргэн шуурхай, чанартай үйлчилгээг үзүүлэх үйл ажиллагаа явуулдаг, хууль тогтоомж, төрийн бодлого шийдвэрийг хэрэгжүүлэн сумынхаа хөгжил цэцэглэлтийн төлөө сэтгэл зүрхээ зориулан ажиллаж, төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэх, шадар туслагч нь байхад оршино гэсэн зорилтыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 01 сарын 02-ны өдрийн Б/01 тушаалаар бүтэц орон тоо 23 байхаар баталж үйл ажиллагааг явуулж ажилласан байна. Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар гүйцэтгэлийн

төлөвлөгөөг 8 зорилт, хэрэгжүүлэх 43 арга хэмжээтэй батлуулсан ч дүгнүүлээгүй, хэрэгжилтийг гаргаж ажиллаагүй байна.

Тайлан онд Засаг даргын Тамгын газрыг өргөтгөлийн дутууг Флай хай ХХК хийж гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн байна. Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн 5 дугаар тогтоолоор Баян-Өнжүүл сумын түүхт 50 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь аудиторын мэргэжлийн шийдлээр тайлант хугацааны санхүүгийн тайлангийн аудитад чухал нөлөө үзүүлсэн дараах асуудлууд байна. Үүнд:

- Авлага 147,921.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь НДШ, гэрэл цахилгааны зардалд 1,521.5 мянган төгрөг, Флай хай ХХК-ийн дуусгаагүй ажлын гүйцэтгэлд 46,400.0 мянган төгрөг, төрийн албан хаагчдын орон сууц барих гэрээгээр 100,000.0 мянган төгрөгийг Цолмон сүндэр ХХК-д шилжүүлснээс шалтгаалжээ.
- Тайлант онд өр төлбөр 111,676.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь сумын гэр хороолол, нийтийн орон сууц, үйлчилгээний газруудыг төвлөрсөн халаалтад холбох зардлын санхүүжилтийн үлдэгдэл байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	97,142,393.81	322,328,840.23
33	АВЛАГА	00.00	147,921,466.44
335	Бусад авлага	00.00	147,921,466.44
3351	Байгууллагаас авах авлага	00.00	147,921,466.44
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	97,142,393.81	174,407,373.79
354	Хангамжийн материал	88,292,393.81	165,557,373.79
35410	Бичиг хэргийн материал	2,221,260.00	2,749,260.00
35420	Аж ахуйн материал	39,840,268.50	89,417,248.48
35470	Бусад хангамжийн материал	46,230,865.31	73,390,865.31
35600	Мал амьтад	8,850,000.00	8,850,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,785,775,365.75	1,817,968,666.74
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,785,775,365.75	1,817,968,666.74
392	Биет хөрөнгө	1,698,905,199.20	1,731,505,166.75
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,646,123,099.62	1,673,564,699.62
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-405,281,859.94	-479,472,636.64
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	258,468,020.00	312,200,020.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-103,407,603.55	-141,899,270.31
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	112,175,299.20	136,287,699.20
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-39,691,802.14	-63,219,074.53
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	46,078,110.17	148,233,580.17
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-40,257,876.69	-41,705,143.37
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	396,699,116.00	396,699,116.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-171,999,303.47	-209,183,823.39
393	Биет бус хөрөнгө	86,870,166.55	86,463,499.99
39301	Програм хангамж	1,740,000.00	1,740,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-985,833.45	-1,392,500.01
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	86,116,000.00	86,116,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,882,917,759.56	2,140,297,506.97
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	78,841,523.00	111,676,600.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	78,841,523.00	111,676,600.00
413	Өглөг	78,841,523.00	111,676,600.00
4136	Бусад өглөг	78,841,523.00	111,676,600.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	78,841,523.00	111,676,600.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,804,076,236.56	2,028,620,906.97
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,804,076,236.56	2,028,620,906.97
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан		
		851,574,968.37	851,574,968.37
51101	Өмч: - төрийн	851,574,968.37	851,574,968.37
512	Хуримтлагдсан үр дүн	540,624,931.89	765,169,602.30
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	540,624,931.89	540,624,931.89
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	224,544,670.41
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	411,876,336.30	411,876,336.30
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,882,917,759.56	2,140,297,506.97

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,055,330,059.00	989,721,618.96
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	176,997,600.00	176,738,199.98
120	Нийтлэг татварын бус орлого	176,997,600.00	176,738,199.98
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	176,997,600.00	158,556,400.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	0	18,181,799.98
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	878,332,459.00	812,983,418.98
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	14,540,559.00	215,676,619.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,671,159.00	215,676,619.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	3,869,400.00	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	863,791,900.00	597,306,799.98
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	863,791,900.00	597,306,799.98
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	742,166,714.77	844,018,471.55
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	550,664,935.77	713,878,221.55
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	478,399,319.63	647,789,969.78
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	197,373,665.86	312,776,753.57
210101	Үндсэн цалин	167,392,886.19	224,137,070.02
210102	Нэмэгдэл	26,482,448.87	63,447,585.97
210105	Гэрээт ажлын хөлс	3,498,330.80	25,192,097.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	23,204,400.03	39,246,125.62
210201	Тэтгэврийн даатгал	16,469,213.15	27,177,766.04
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,760,213.27	3,104,154.84
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,327,530.92	2,386,964.01
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	328,615.94	602,130.94
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,318,826.75	5,975,109.79
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	28,115,900.00	47,260,085.71
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,716,926.00	8,867,612.01
210302	Түлш, халаалт	23,398,974.00	38,392,473.70
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	31,557,410.00	32,913,800.00
210401	Бичиг хэрэг	1,384,000.00	2,203,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	28,603,410.00	27,341,100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,254,000.00	1,799,500.00
210404	Ном, хэвлэл	245,000.00	453,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	71,000.00	0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	0	76,700.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	0	1,040,000.00
2105	Нормативт зардал	260,800.00	490,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	260,800.00	490,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,617,450.00	2,661,200.00
210604	Урсгал засвар	3,617,450.00	2,661,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,073,700.00	5,311,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,073,700.00	5,311,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,961,576.00	1,760,834.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,612,654.00	403,200.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	604,800.00	604,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	236,848.00	0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	367,722.00	600,684.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	139,552.00	152,150.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	187,234,417.74	205,369,370.88
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,031,180.00	30,121,201.87
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	158,203,237.74	175,248,169.01
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	72,265,616.14	66,088,251.77
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	1,000,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	71,265,616.14	65,088,251.77
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	71,265,616.14	65,088,251.77
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	191,501,779.00	130,140,250.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	191,501,779.00	130,140,250.00
221001	Их засвар	191,501,779.00	111,676,600.00
222001	Хаагдсан данс	0	18,463,650.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	313,163,344.23	145,703,147.41
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	42,749,000.00	-78,841,523.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	1,100,000.00	0
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	41,649,000.00	-78,841,523.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	270,414,344.23	224,544,670.41

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	878,332,459.00	812,983,418.98
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	878,332,459.00	812,983,418.98
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	14,540,559.00	215,676,619.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,671,159.00	215,676,619.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	3,869,400.00	00.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	863,791,900.00	597,306,799.98
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	863,791,900.00	597,306,799.98
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	392,039,022.00	719,633,818.98
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	392,039,022.00	719,633,818.98
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	319,773,405.86	653,545,567.21
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	179,877,368.83	312,776,753.57
210101	Үндсэн цалин	151,108,458.47	224,137,070.02
210102	Нэмэгдэл	25,040,761.94	63,447,585.97
210104	Урамшуулал	3,498,330.80	25,192,097.58
210105	Гэрээт ажлын хөлс	229,817.62	00.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	23,664,562.03	39,848,214.53
210201	Тэтгэврийн даатгал	16,441,827.50	27,268,853.89
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,891,550.20	3,200,128.67
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,422,520.42	2,590,848.82
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	352,363.32	621,325.71
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,556,300.59	6,167,057.44
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	28,565,900.00	47,286,891.11
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,716,926.00	8,868,017.41
210302	Түлш, халаалт	23,848,974.00	38,392,473.70
210303	Цэвэр, бохир ус	00.00	26,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	28,292,350.00	31,546,600.00
210401	Бичиг хэрэг	1,435,000.00	2,899,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	22,088,350.00	23,041,100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,324,000.00	1,806,000.00
210404	Ном, хэвлэл	245,000.00	600,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,200,000.00	3,200,000.00
2105	Нормативт зардал	600,000.00	473,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	600,000.00	473,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,000,000.00	4,407,200.00
210604	Урсгал засвар	6,000,000.00	4,407,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,773,700.00	5,311,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,773,700.00	5,311,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	19,425,707.00	2,818,061.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	18,076,785.00	1,460,427.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	604,800.00	604,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	288,400.00	00.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	316,170.00	600,684.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	139,552.00	152,150.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,573,818.00	209,076,547.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,573,818.00	209,076,547.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	72,265,616.14	66,088,251.77
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	1,000,000.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	71,265,616.14	65,088,251.77
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	71,265,616.14	65,088,251.77
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	486,293,437.00	93,349,600.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	486,293,437.00	93,349,600.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	486,293,437.00	93,349,600.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	486,293,437.00	93,349,600.00
220001	Барилга байгууламж	15,448,799.00	00.00
222001	Тоног төхөөрөмж	19,997,000.00	44,464,530.00
223001	Бусад хөрөнгө	91,378,657.00	00.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	359,468,981.00	48,885,070.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-488,793,437.00	-93,349,600.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	851,574,968.37	411,892,248.30	294,126,591.76	00.00	1,557,593,808.43
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	851,574,968.37	411,892,248.30	294,126,591.76	00.00	1,557,593,808.43
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	41,418,240.10	00.00	41,418,240.10
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	851,574,968.37	411,876,336.30	540,624,931.89	00.00	1,804,076,236.56
D01	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	851,574,968.37	411,876,336.30	540,624,931.89	00.00	1,804,076,236.56
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	851,574,968.37	411,876,336.30	540,624,931.89	00.00	1,804,076,236.56
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	224,544,670.41	00.00	224,544,670.41
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	851,574,968.37	411,876,336.30	765,169,602.30	00.00	2,028,620,906.97

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	597,306,800.00	550,548,301.53
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	502,306,800.00	458,198,701.53
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	501,306,800.00	457,198,701.53
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	318,424,400.00	296,879,868.65
210101	Үндсэн цалин	276,686,500.00	221,656,562.08
210102	Нэмэгдэл	41,737,900.00	50,955,208.99
210104	Урамшуулал	0	24,268,097.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	39,803,100.00	37,998,233.77
210201	Тэтгэврийн даатгал	27,066,000.00	26,029,538.87
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,184,300.00	3,062,298.67
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,547,400.00	2,375,039.06
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	636,800.00	593,759.71
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,368,600.00	5,937,597.46
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	49,191,200.00	47,286,891.11
210301	Гэрэл, цахилгаан	10,083,300.00	8,868,017.41
210302	Түлш, халаалт	38,987,900.00	38,392,473.70
210303	Цэвэр, бохир ус	120,000.00	26,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	31,547,100.00	31,546,600.00
210401	Бичиг хэрэг	2,000,000.00	2,899,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	23,041,100.00	23,041,100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,706,000.00	1,806,000.00
210404	Ном, хэвлэл	600,000.00	600,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,200,000.00	3,200,000.00
2105	Нормативт зардал	600,000.00	473,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	600,000.00	473,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,407,200.00	5,407,200.00
210604	Урсгал засвар	5,407,200.00	5,407,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,466,600.00	5,311,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,466,600.00	5,311,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,867,200.00	2,818,061.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4,500,000.00	1,460,427.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	604,800.00	604,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	288,400.00	288,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	320,000.00	312,284.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	154,000.00	152,150.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	45,000,000.00	29,476,547.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	45,000,000.00	29,476,547.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,000,000.00	1,000,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	1,000,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	95,000,000.00	92,349,600.00
222001	Тоног төхөөрөмж	95,000,000.00	92,349,600.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	597,306,800.00	597,306,799.98
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	517,306,800.00	597,306,799.98
320001	Орон нутгийн төсвөөс	517,306,800.00	597,306,799.98
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	80,000,000.00	0
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	80,000,000.00	0
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	45	45
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1
610001	Төсвийн байгууллага	1	1
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	22	22
620001	Удирдах ажилтан	6	6
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	8	8
620003	Үйлчлэх ажилтан	4	4
620004	Гэрээт ажилтан	4	4
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	22	22
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	9
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТУ)	8	8
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	5	5

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	14,540,559.00	197,346,865.68
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	14,540,559.00	197,346,865.68
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	6,805,360.00	197,346,865.68
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	15,896,884.98
210101	Үндсэн цалин	-	15,896,884.98
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	1,849,980.70
210201	Тэтгэврийн даатгал	-	1,239,314.96
210202	Тэтгэмжийн даатгал	-	137,830.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	-	215,809.76
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	-	27,566.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	-	229,459.98
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,032,750.00	-
210402	Тээвэр, шатахуун	1,032,750.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,772,610.00	179,600,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,772,610.00	179,600,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	7,735,199.00	-
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,735,199.00	-
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	6,805,360.00	215,676,619.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	6,805,360.00	215,676,619.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	6,805,360.00	215,676,619.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар нь Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1-д “Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын ажлын алба нь Тамгын газар байх бөгөөд доор дурдсан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу 67.1.1-67.1.8-д заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар нь төрийн үйлчилгээг иргэдэд тасралтгүй, түргэн шуурхай, чанартай үйлчилгээг үзүүлэх үйл ажиллагаа явуулдаг, хууль тогтоомж, төрийн бодлого шийдвэрийг хэрэгжүүлэн сумынхаа хөгжил цэцэглэлтийн төлөө сэтгэл зүрхээ зориулан ажиллаж, төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэх, шадар туслагч нь байхад оршино гэсэн зорилтыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 01 сарын 02-ны өдрийн Б/01 тушаалаар бүтэц орон тоо 23 байхаар баталж үйл ажиллагааг явуулж ажилласан байна. Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар нь гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 8 зорилт, хэрэгжүүлэх 43 арга хэмжээтэй батлуулсан ч дүгнүүлээгүй, хэрэгжилтийг гаргаж ажиллаагүй байна.

Тайлант онд Засаг даргын Тамгын газрыг өргөтгөлийн дутууг Флай хай ХХК хийж гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн байна. Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн 5 дугаар тогтоолоор Баян-Өнжүүл сумын түүхт 50 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын удирдлага төсвийн шууд захирагчийн хувьд тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн 4, 8, 10, 12, 23, 24, 28, 30 дугаар зүйл,
- Төрийн албаны тухай хуулийн 10 дугаар бүлэг, 4, 11, 13, 20, 41, 57, 59, 66 дугаар зүйл,
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 3, 8, 46 дугаар зүйл

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна. Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорилт гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 24-ны өдрийн “Ажлын хэсэг байгуулах” тухай А/02 тушаалаар 3 хүний

бүрэлдэхүүнтэй дотоод хяналтын ажлын хэсэг томилж Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын дагуу үйл ажиллагаа явуулж байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын дотоод хяналтын баг нь тайлант онд дотоод хяналт шалгалт явуулахаар 13 арга хэмжээг улирлаар төлөвлөн санхүүгийн болон шилэн дансны үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг хийж хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Тус байгууллагад тайлант онд аймгийн Санхүү хяналт, дотоод аудитын албанаас 2021-2022 онуудын санхүүгийн баримтад хяналт шалгалт хийсэн байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар 2013 онд батлагдсан 4 бүлэг 71 зүйлтэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг ашиглаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт ороогүй байна. Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 257,379.7 мянган төгрөгөөр буюу 13,6 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	/мянган төгрөгөөр/	
		Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө			
Авлага	-	147,921.5	147,921.5
Бараа материал	88,292.4	165,557.4	77,265.0
Мал амьтад	8,850.0	8,850.0	-

Үндсэн хөрөнгө	1,785,775.4	1,817,968.7	32,193.3
Нийт хөрөнгө	1,882,917.8	2,140,297.5	257,379.7
Өр төлбөр	78,541.5	111,676.6	32,835.1
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	1,804,076.2	2,028,620.9	224,544.7
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,882,917.8	2,140,297.5	257,379.7

Дээрх хүснэгтээс харахад: Авлага дансны оны эцсийн үлдэгдэл 147,921.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Энэ нь НДШ 927.7 мянган төгрөг, гэрэл цахилгааны зардалд 593.8 мянган төгрөгийг тус тус илүү төлсөн, Флай хай ХХК-ийн дуусгаагүй ажлын гүйцэтгэлд 46,400.0 мянган төгрөг, төрийн албан хаагчдын орон сууц барих гэрээгээр 100,000.0 мянган төгрөгийг Цолмон сүндэр ХХК-д шилжүүлснээс шалтгаалжээ.

Бараа материал дансны эхний үлдэгдэл 88,292.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 165,557.4 мянган төгрөг буюу худалдан авсан болон хандивын хөрөнгө 77,265.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдэл 1,785,775.4 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 1,817,968.7 мянган төгрөг болж, 32,193.3 мянган төгрөг буюу төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан болон үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгөөр нэмэгдсэн байна.

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 27,441.6 мянган төгрөгийн барилга байгууламж, 14,988.0 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, 31,455.4 мянган төгрөгийн тавилга эд хогшил, 53,732.0 мянган төгрөгийн тээврийн хэрэгсэл, 9,124.4 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, 70,700.0 мянган төгрөгийн тавилга эд хогшил үнэ төлбөргүй хүлээн авч үндсэн хөрөнгө данс нэмэгдсэн байна.

Тайлант онд өр төлбөр дансны эхний үлдэгдэл 78.8 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 111,676.0 төгрөг болж 32,835.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь 2022 онд Эко Энержи ресурс ХХК-ийн гүйцэтгэсэн сумын гэр хороолол, нийтийн орон сууц, үйлчилгээний газруудыг төвлөрсөн халаалтад холбох зардлын санхүүжилтийн үлдэгдэл байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 2,028,620.9 мянган төгрөг болж 224,544.7 төгрөгөөр нэмэгдсэн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 401,431.9 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 19-ны өдрийн 5 дугаар тогтоолоор Засаг даргын Тамгын газрын үйл ажиллагааны зардлыг 44,748.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 446,180.2 мянган төгрөг, шилжих үлдэгдлээс хөрөнгө оруулалтын зардалд 80,000.0 мянган төгрөгөөр нийт 526,180.2 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн төслийн саналаас Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 03 дугаар тогтоолоор тайлант оны ЗДТГ-ын үйл ажиллагааны зардлыг 71,126.6 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 597,306.8 мянган төгрөгөөр тодотгон баталсан байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын сумын Засаг даргын Тамгын газрын төсвийг тодотгон батлахдаа урьд оны шилжих үлдэгдлээс санхүүжих 80,000.0 мянган төгрөгийг анхны болон тодотгосон тогтоолд давхардуулан тусгасан байна.

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 2 хөтөлбөрийн 9 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 597,306.8 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 597,306.8 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 25,290.8 мянган төгрөг, гэрээгээр гүйцэтгэх ажил үйлчилгээний зардал 3,184.5 мянган төгрөг, баг хорооны үйл ажиллагааны зардал 109.4 мянган төгрөг, бусад зардлаас 2,650.4 мянган төгрөг, орон нутгийн нөөц хөрөнгө 10.0 мянган төгрөг, Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал 15,513.4 мянган төгрөг нийт 46,758.5 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 550,548.3 мянган төгрөг буюу 92,2 хувьтай байгаа нь үйл ажиллагааны зардлын төсвийг 44,108.1 мянган төгрөг, хөрөнгө оруулалтын зардлыг 2,650.4 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-үндсэн үйл ажиллагааны зардал	339,670.7	314,379.9	25,290.8	92,6
2	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-гэрээгээр гүйцэтгэх ажил үйлчилгээ	50,915.5	47,731.0	3,184.5	93,7
3	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-баг хорооны үйл ажиллагааны зардал	62,520.6	62,411.2	109.4	99,8
4	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал	1,000.0	1,000.0	0.0	100,0
5	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага-бусад хөрөнгийн зардал	95,000.0	92,349.6	2,650.4	97,2
6	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	5,000.0	4,990.0	10.0	99,8
7	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Улсын их баяр наадмын зардал	5,000.0	5,000.0	0.0	100,0
8	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал	35,000.0	19,486.5	15,513.5	55,7
9	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага- Хур хог хаягдал, орчны бохирдлын зардал	3,200.0	3,200.0	0.0	100,0
	Дүн	597,306.8	550,548.2	46,758.6	92,2

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд дээд шатны захирагчаас наадмын санхүүгийн дэмжлэгт 5,000.0 мянган төгрөг, спорт чийрэгжүүлэлтийн санхүүжилт 58,000.0 мянган төгрөг, орон нутгийн нэмэгдэлд 23,619.4 мянган төгрөг, хагас жилийн мал тооллогын зардалд 857.2 мянган төгрөг, ТАХ-ыг орон сууцаар хангах ажлын эцсийн санхүүжилт 100,000.0 мянган төгрөг, өвс, тэжээлийн үнэнд 28,200.0 мянган төгрөг, нийт 215,676.6 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар тайлант онд нэмэлт санхүүжилтийн дансаар цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардалд 17,746.9 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 179,600.0 мянган төгрөг нийт 197,346.9 мянган төгрөг зарцуулж мал тооллого 353.4 мянган төгрөг, өвсний 4,129.0 мянган төгрөг, орон нутгийн нэмэгдэл 2,247.3 мянган төгрөг, спорт чийрэгжүүлэлтийн санхүүжилт 11,600.0 мянган төгрөг нийт 18,329.7 мянган төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.3 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төсөл хэрэгжих хугацаанд нийт 2 хөтөлбөрийн 9 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 3. Төсөл хөтөлбөрийн арга хэмжээний хүрэх үр дүн, биелэлт

№	Хөтөлбөр	Хэрэгжих хугацаа	Хүрэх үр дүн	Хэрэгжилтийн явц	/мянган төгрөгөөр/	
					Зарцуулах төсөв	Зарцуулсан
1	70106-Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага 1 хөтөлбөрийн 7 арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 94,4%	559,106.8	527,861.7
2	71411-Хүрээлэн буй орчны бодлого, удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Хүрээлэн буй орчны бодлого, удирдлага 1 хөтөлбөрийн 2 арга хэмжээ	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 59.4%	38,200.0	22,686.5

3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 36,954.0 мянган төгрөгийн бичиг хэрэг, шатахуун, эд хогшил, шуудан холбооны зардлыг шууд байгуулах аргаар, ерөнхий гэрээгээр 100,000.0 мянган төгрөгийн төрийн албан хаагчдын орон сууц барихаар худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд төлөвлөсөн байна. Гүйцэтгэлээр 31,403.3 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмжийг шууд худалдан авалтаар хийсэн байна.

Төрийн албан хаагчдын орон сууц барих 100,000.0 мянган төгрөгийн худалдан авах ажиллагаа, тендерийг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт зохион байгуулсан байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн цахим дэлгүүрээс бараа худалдан авахтай холбоотой зөвлөмж өгсөн байна.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Д.Бямбасүрэн гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 01/37 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан 2023 оны төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас батлагдсан 2023 оны төсвийн 677,306.8 мянган төгрөгийн нийт зардлын 1,0 хувиар буюу 6,773.1 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 4,741.1 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газар нь тайлант онд Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ байхгүй байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтэд аудит хийхэд 100 хувь, 5,0 саяас дээших орлогын 11 гүйлгээ, зарлагын 2 гүйлгээ, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах шийдвэрийг тус тус мэдээлсэн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Тус байгууллага 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар мөнгөн урамшуулал, шатахууны тайлан гаргахдаа жолоочийн тооцоо бодоогүй, шилэн данстай холбоотой 4 зөвлөмж өгөгдсөнөөс 1 зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй 93,0%-тай Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2023 оны 6 дугаар сарын 14-ны өдрийн 01/167 тоот албан бичгээр гарган ирүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага					
Зөвлөмж	3	410,464.8	3	381,861.4	93,0
Нийт дүн	3	410,464.8	3	381,861.4	93,0

Өмнөх оны аудитаар шатахууны тайлан гаргахдаа жолоочийн тооцоо бодоогүй байсан зөвлөмж өгөхөд тайлант онд хэрэгжүүлж ажиллаагүй тул албан шаардлага бичихээр боллоо.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Тус байгууллагад дараагийн аудитаар хөрөнгө оруулалтаар гүйцэтгэж байгаа ажлын гэрээ, гүйцэтгэлийг Сангийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 282 тоот тушаалаар баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх, төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 9 дүгээр зүйлийн 9.12-д “төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг гүйцэтгэлээр олгох бөгөөд урьдчилгааг дараах тохиолдолд олгоно” гэж заасны дагуу санхүүжүүлсэн эсэхийг авч үзэх.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 597,306.8 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 597,306.8 мянган төгрөгийн алдааг залрууллаа.

1. Тус байгууллага тайлант оны төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг 597,306.8 мянган төгрөгөөр тайлагнаж ирүүлээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 5.1.3-д жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “тохиолдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Аудитаар нийт 189,857.3 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 112,071.9 мянган төгрөгийн 3 төлбөрийн акт тогтоож, 46,400.0 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага, 31,403.4 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж хүргүүлээ.

5.1 Төлбөрийн акт

1.Тус байгууллага тайлант онд НДШ-д 927.6 мянган төгрөг, гэрэл цахилгааны 593.8 мянган төгрөгийн нийт 1,521.4 мянган төгрөгийн илүү төлөлттэй гарсан зөрчил илэрлээ. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, НББТХ-ийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т

---

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

2.Тус байгууллага тайлант онд нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дээд шатны захирагчаас орон нутгийн төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэхээр 100,000.0 мянган төгрөгийг ирүүлсэн байна. Гэтэл төрийн албан хаагчдын орон сууц баригдаж эхлээгүй, ямар ч ажлын гүйцэлтгүй байхад Цолмон сүндэр ХХК-д гэрээний үнийн дүнгийн 100,000.0 мянган төгрөгийг 100 хувь шилжүүлсэн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4-т “төсөл, арга хэмжээ төлөвлөсөн хугацаанд бүрэн хэрэгжих боломжгүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд гэрээ байгуулах шийдвэр гаргахгүй байх”, Засгийн газрын 2023 оны 07 дугаар сарын 19-ний өдрийн 278 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх, төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.8.13-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтээр санхүүжих төсөл, арга хэмжээний урьдчилгаа төлбөрийн нийт хэмжээ нь тухайн онд батлагдсан нийт санхүүжилтийн 30 хувиас ихгүй байна” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

3.Тайлант онд Төв аймгийн Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ний өдрийн Б/02 тоот “Төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэл цалин хөлсийг шинэчлэн тогтоож, орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай” захирамж, Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдрийн “Төрийн албан хаагчдын ангилал, зэрэглэл шинэчлэн тогтоож орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай ” Б/03 захирамжаар Улс төрийн 5 албан хаагчийн орон нутгийн нэмэгдэлд 9,682.5 мянган төгрөг олгосон зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 489 дүгээр “Тогтоолд нэмэлт оруулж, тогтоолын хавсралтад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоол, 2018 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 382 дугаар “Журам батлах тухай” тогтоол болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

4.Тайлант онд ЗДТГ-ын даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн Б/36 тоот “Үр дүнгийн урамшуулал олгох тушаалаар” ажилд ороод удаагүй байгаа Б.Нямсүрэнд үр дүнгийн урамшуулал 100% буюу 868,000.0 мянган төгрөг олгосон зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ” гэсэн заалт болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

- Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэж заасныг үндэслэн төлбөрийн акт тогтоов.

5.2 Албан шаардлага

1.Тус байгууллага тайлант онд Флай хай ХХК-тай 2023 оны 7 дугаар сарын 03-ны өдөр №ТӨАОНӨГ/2023/2034 тоот 58,000.0 мянган төгрөгийн үнийн дүнтэй 2023 оны 7 дугаар сарын 20-нд ашиглалтад хүлээлгэж өгөх ажлын гэрээ байгуулж, ажил эхлээгүй байхад гүйцэтгэлийн 80 хувь болох 46,400.0 мянган төгрөгийг шилжүүлсэн, мөн гэрээний хугацаанд ажил хүлээлгэж өгөөгүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4-т “төсөл, арга хэмжээ төлөвлөсөн хугацаанд бүрэн хэрэгжих боломжгүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд гэрээ байгуулах шийдвэр гаргахгүй байх Засгийн газрын 2023 оны 07 дугаар сарын 19-ний өдрийн 278 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх, төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.8.13-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтээр санхүүжих төсөл, арга хэмжээний урьдчилгаа төлбөрийн нийт хэмжээ нь тухайн онд батлагдсан нийт санхүүжилтийн 30 хувиас ихгүй байна” гэж заасныг болон Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.1.11-д “хууль, тогтоомж, гэрээ хэлэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал” гэж заасныг үндэслэн албан шаардлага өгөв.

2.Тус байгууллага шатахууны тайлан гаргахдаа жолоочийн тооцоо бодож байх өмнөх оны санхүүгийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хангаагүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-т “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, мөн хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ” заасныг болон

Санхүүгийн тайлангийн “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.1.10-д “аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол” гэж заасныг үндэслэн албан шаардлага өгөв.

5.4 Зөвлөмж

2. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Тус байгууллага тайлант онд 5 аж ахуй нэгж байгууллагаас 31,403.4 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил худалдан авсан байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.13-т “Ерөнхий гэрээний дагуу цахим дэлгүүрээс худалдан авах бараа, үйлчилгээг цахим дэлгүүрт байршуулснаас өөр этгээдээс худалдан авахыг хориглоно” гэсэн заалтыг болон Санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Цахим дэлгүүрийн бараанаас худалдан авалт хийж байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 6 дугаар сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		/мянган төгрөгөөр/	
					Үүнээс	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг тайлагнаж ирүүлээгүй	1	597,306.8	1	597,306.8	1	597,306.8
Дүн	1	597,306.8	1	597,306.8	1	597,306.8

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		/мянган төгрөгөөр/					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Тайлант онд НДШ, гэрэл цахилгаанд илүү төлөлттэй гарсан.	1	1,521.4	1	1,521.4				
Төрийн албан хаагчдын орон сууц баригдаж эхлээгүй, ямар ч ажлын гүйцэлтгүй байхад Цолмон сүндэр ХХК-д гэрээний үнийн дүнг 100% шилжүүлсэн байна.	1	100,000.0	1	100,000.0				

Тайлант онд Флай хай ХХК-тай ажил эхлээгүй байхад гүйцэтгэлийн 80% шилжүүлсэн, мөн гэрээний хугацаанд ажил хүлээлгэж өгөөгүй байна	1	46,400.0				1	46,400.0		
Шатахууны тайлан гаргахдаа жолоочийн тооцоо бодож байх өмнөх оны санхүүгийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хангаагүй зөрчил илэрлээ.	1	0				1	0		
Тайлант онд 5 аж ахуй нэгж байгууллагаас тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил тус тус худалдан авсан байна	1	31,403.4						1	31,403.4
Төв аймгийн Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ний өдрийн Б/02 тоот захирамж, Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ний өдрийн "Төрийн албан хаагчдын ангилал, зэрэглэл шинэчлэн тогтоож орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай" Б/03 захирамжаар Улс төрийн 5 албан хаагчийн орон нутгийн нэмэгдэл олгосон зөрчил илэрлээ.	1	9,682.5	1	9,682.5					
4.Тайлант онд ЗДТГ-ын даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн Б/36 тоот "Үр дүнгийн урамшуулал олгох тушаалаар" ажилд ороод удаагүй байгаа Б.Нямсүрэнд үр дүнгийн урамшуулал 100% олгосон зөрчил илэрлээ	1	868.0	1	868.0					
Дүн	7	189,857.3	4	112,071.9		2	46,400.0	1	31,403.4